

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือข่าวสารเทคโนโลยีต่างๆ ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นครู อาจารย์หรือผู้เรียนต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การเรียน การสอนให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ ทันต่อความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา บทบาทของครูไม่ใช่ "ผู้ให้ความรู้" และผู้เรียนก็ไม่ใช่ "ผู้รับความรู้" เหมือนที่เคยปฏิบัติกันมา ทั้งนี้เพราะความรู้เกิดขึ้นใหม่อยู่เสมอๆ ครู อาจารย์ไม่สามารถ "บอกเล่า" ความรู้ให้กับผู้เรียน ได้ทั้งหมดการเรียนการสอนในปัจจุบันจึงเป็นการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันระหว่างครูผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่าย ซึ่งทุกๆ ฝ่ายต้องร่วมมือกันหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นใน ชั้นเรียน และกระบวนการสืบเสาะค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาก็ต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว ฉับพลัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัยนับเป็นรากฐานของการพัฒนาซึ่งทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ หรือ ข้อเท็จจริง ด้วยวิธีการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ งานวิจัยยังเป็นการพัฒนาองค์กรและบุคลากรด้วย จึงเป็นที่ยอมรับกันว่า "การวิจัย" เป็น กระบวนการหาความรู้ความจริงและค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบ มีแบบแผน โดยอาศัยวิธีการที่ เชื่อได้ทำให้การวิจัยกลายเป็นเครื่องมือสำคัญของมนุษย์ในการหาความรู้ความจริง มีผู้กล่าวว่า การวิจัยเปรียบเสมือนหัวใจของการพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้เพราะวิทยาการต่าง ๆ ของสังคม ยุคโลกาภิวัตน์ได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว การที่มนุษย์จะศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีใดๆ ก็ตามย่อมต้องอาศัยพื้นฐานของการศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนา โดยเฉพาะในการพัฒนา การศึกษานั้นทุกประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญต่อการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาและพยายาม ให้ครูและนักวิจัยได้มีการปรับบทบาทของการวิจัยให้เป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อการส่งเสริม การเรียนการสอน หรือมีการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยรวมทั้งมีการพัฒนาผลงานทางวิชาการใน โรงเรียนบนพื้นฐานของการวิจัยอย่างต่อเนื่องตามความในมาตรา 24 ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ข้อ 5 ได้กำหนดว่า "ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อ การเรียนและ อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้" และตามความในมาตรา 30 ได้กำหนดอีกด้วยว่า "ให้ สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอน สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา" ซึ่งหมายถึง

สถานศึกษาทุก ๆ แห่งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหลายจะต้องสนับสนุน ส่งเสริม กำกับ ดูแล ให้ครูผู้สอนทำการวิจัยกันทุกระดับอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาประสิทธิภาพการสอนและการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในทุกระดับ จึงอาจกล่าวได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือ การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ และค้นหาคำตอบเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนในโรงเรียน นำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน หรือเป็นความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งความรู้ใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา ในที่นี้เรียกว่า นวัตกรรมทางการศึกษา นั้นเอง ทำให้การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนที่มีคุณภาพเพราะการวิจัยเป็นการศึกษาค้นคว้าหาความจริงอย่างมีระบบช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนและช่วยพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของครูให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

จากความหมายดังกล่าว นับได้ว่าการวิจัยในชั้นเรียนเป็นนวัตกรรมรูปแบบหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับครูยุคใหม่ เนื่องจากการวิจัยในชั้นเรียนเป็นลักษณะของกระบวนการที่ครูต้องศึกษาค้นหาเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาหรือพัฒนา ปรับปรุง กิจกรรมการเรียนการสอนที่คนรับผิดชอบ จุดเน้นของการวิจัยในชั้นเรียน คือ การแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบรวมถึงการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นการศึกษาและกระทำควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการสอนของตนเอง ในการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจำเป็นต้องมีศักยภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งจัดการเรียนการสอนที่ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองดังนั้นครูจึงต้องคิดค้นวิธีการและเทคนิคใหม่ๆ อยู่เสมอซึ่งการวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งที่ครูสามารถนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดการจัดการเรียนการสอนต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพได้ จึงกล่าวได้ว่า บทบาทของครูยุคใหม่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเมื่อกกล่าวถึงคำว่า "การวิจัย" ในทางปฏิบัติครูจำนวนมากยังมีความรู้สึกสับสน เนื่องจากการรับรู้เดิมที่มีต่อการวิจัยที่ว่า การวิจัยเป็นเรื่องยุ่งยากเป็นงานหนักที่ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ในการทำงานสูงต้องทุ่มเทเวลาและความสามารถในการวิจัยมากแม้จะได้รับข่าวสารจากการอบรมการประชุมสัมมนาการประชุมเชิงปฏิบัติการหรือการศึกษาเอกสารเรื่องการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนว่าการวิจัยในชั้นเรียนไม่ใช่สิ่งที่แปลกไปจากงานปกติในหน้าที่ของครู แต่ครูก็ยังมีคำถามต่อไปอีกว่าในเมื่อเป็นงานที่ครูทำอยู่แล้วทำไมจึงต้องมีการหยิบยกขึ้นมาเป็นจุดเน้นในการทำหน้าที่ของครู ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ทำให้

การวิจัยในชั้นเรียนดูเหมือนว่าจะเป็นภาระงานและเป็นสิ่งที่สร้างความลำบากใจให้กับครูผู้สอน อยู่ไม่น้อย เพราะครูส่วนใหญ่มักมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า งานวิจัยเป็นสิ่งที่ยุ่งยาก สลับซับซ้อนใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานนานเสียค่าใช้จ่ายสูงตลอดจนไม่ทราบว่าควรจะทำ วิจัยในชั้นเรียนนั้นควรเริ่มต้นแบบใด ดังนั้น ทำให้งานวิจัยในชั้นเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ เท่า ที่ควร

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการ ทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อ การวิจัยในชั้นเรียนว่า เพราะเหตุใด การทำวิจัยในชั้นเรียนจึงไม่ประสบผลสำเร็จในการ ดำเนินงานทั้ง ๆ ที่การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของผู้สอนเป็นอย่างยิ่งผลที่ได้ จากงานวิจัยครั้งนี้สามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการพัฒนาช่วยเหลือครูผู้สอนให้สามารถ ทำการวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2547 จำนวน 2,020 คน จาก 194 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2547 จำนวน 345 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น

3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

- ประสบการณ์การทำงาน
- วุฒิการศึกษา
- ความรู้ ความเข้าใจด้านการวิจัยในชั้นเรียน
- เจตคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน
- ความฉลาดทางอารมณ์ (ด้านการตั้งใจให้บรรลุเป้าหมาย)

3.1.2 ปัจจัยด้านการบริหารงาน ได้แก่

- วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร
- การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร
- การพัฒนาบุคลากร

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการทำวิจัยในชั้นเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบว่าสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ทำให้ทราบว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาช่วยเหลือครูผู้สอนให้สามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้

สมมุติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านการบริหารงานส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ที่เชื่อถือได้โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือพัฒนาพฤติกรรม

นักเรียนโดยมุ่งนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการจัดเรียนการสอนของครูและเน้นการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชั้นเรียนสร้างความรู้ใหม่ทางการศึกษาหรือพัฒนาคุณภาพได้อย่างเหมาะสมเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพสูงสุดในชั้นเรียน

2. สภาพการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การปฏิบัติของครูเกี่ยวกับจำนวนครั้งในการทำวิจัยในชั้นเรียน รูปแบบการทำวิจัยในชั้นเรียน และปัญหาที่นำมาทำการวิจัยในชั้นเรียน

3. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่สอนนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 นอกเหนือจากที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและไม่รวมถึงข้าราชการครูผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่บนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4. การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาที่จัดก่อนระดับอุดมศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา

5. เขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษาตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยแบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพิษณุโลกแบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษา 3 เขต ได้แก่

5.1 เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

5.2 เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

5.3 เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3

6. เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 3 หมายถึง หน่วยงานที่รองรับการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปซึ่งประกอบด้วย 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพรหมพิราม อำเภอวัดโบสถ์ อำเภอชาติตระการ และอำเภอนครไทย

7. ปัจจัย หมายถึง สาเหตุอันเป็นทางให้เกิดผลหรือสิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นหรือมีส่วนสนับสนุนต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน

8. ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะส่วนตัวของครูผู้สอนที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน จำแนกเป็น

8.1 ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มรับราชการจนถึงปัจจุบันแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ต่ำกว่า 10 ปี 10 – 20 ปี และมากกว่า 20 ปี

8.2 วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดที่ครูผู้สอนสำเร็จการศึกษาแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

8.3 ความรู้ ความเข้าใจด้านการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียนตามกระบวนการและขั้นตอนอย่างถูกต้องของครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ที่ได้รับจากการประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

8.4 เจตคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ความคิดเห็นตามการรับรู้ของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลพร้อมที่จะมีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามความรู้สึกด้วยความพอใจหรือไม่พอใจ ความชอบหรือไม่ชอบ ต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

8.5 ความฉลาดทางอารมณ์ (ด้านการตั้งใจให้บรรลุเป้าหมาย) หมายถึง ความสามารถในการใช้พลังงานและพลังใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งใจไว้

9. ปัจจัยด้านการบริหารงาน หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นหรือมีส่วนสนับสนุนต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของโรงเรียน จำแนกเป็น

9.1 วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร หมายถึง การรับรู้และการมองภาพของอนาคตเพื่อกำหนดเป้าหมาย ทิศทางด้านการวิจัยในชั้นเรียนที่จะให้เป็นไปตามที่ต้องการ

9.2 การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร หมายถึง การได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู

9.3 การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของบุคลากรในองค์กรด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อเป็นการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานในหน้าที่และพัฒนาศักยภาพในการทำงานที่เกี่ยวข้องในด้านการศึกษาและการทำวิจัยให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น